

Scientific journal

PHYSICAL AND MATHEMATICAL EDUCATION

Has been issued since 2013.

Науковий журнал

ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНА ОСВІТА

Видається з 2013.

ISSN 2413-158X (online)

ISSN 2413-1571 (print)

<http://fmo-journal.fizmatsspu.sumy.ua/>

Солдатенко М.М. Самоосвітня компетентність майбутніх фахівців як критерій якості професійної підготовки у ЗВО. Фізико-математична освіта. 2019. Випуск 2(20). Ч. 2. С. 66-70.

Soldatenko M. Self-educational competence of future specialists as quality criteria for professional training. Physical and Mathematical Education. 2019. Issue 2(20). P. 2. P. 66-70.

М.М. Солдатенко

*Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих
імені академіка І.А. Зязюна НАПН України, Україна*

САМООСВІТНЯ КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЯК КРИТЕРІЙ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ У ЗВО

АНОТАЦІЯ

Формулювання проблеми. У сучасному суспільстві професійна діяльність вимагає від особистості наявності таких якостей активність, мобільність, вміння планувати свою діяльність самостійно за власною ініціативою, вміння визначати об'єктивно якісний рівень результатів своєї діяльності, вміння організувати життєву траєкторію і власні ресурси на досягнення соціальних і професійних цілей. У зв'язку з цим виникає необхідність формування самоосвітньої компетентності студентів. Самоосвітня компетентність є одним із критеріїв оцінки якості випускника ЗВО, виступає показником професійної готовності.

Матеріали і методи. Теоретичні методи: системний аналіз наукової, психолого-педагогічної, методичної літератури; узагальнення та систематизація теоретичних відомостей щодо формування та розвитку самоосвітньої компетентності майбутніх фахівців у процесі їх професійної підготовки.

Результати. Розвиток самоосвітньої компетентності майбутнього фахівця має відбуватися основі системно-діяльнісного, людино-орієнтованого, компетентнісного і рефлексивного підходів. Зазначена методологія реалізується при дотриманні певних принципів: неперервності, поєднання педагогічного керівництва з ініціативою та самодіяльністю студентів, персоналізації, гуманізації. Головним напрямом організації самостійної роботи студентів у ЗВО є створення умов високої активності й самостійності суб'єктів навчального процесу в межах навчального процесу в університеті, а також в позааудиторний час.

Висновки. Беручи участь у освітньому процесі і усвідомлюючи свою відповідальність за здобуті знання, студент максимально використовує весь свій інтелектуальний і творчий потенціал, що сприяє високій якості виконання завдань і повноті засвоєних знань та є необхідною умовою готовності до самоосвітньої діяльності. Перехід самоосвітньої діяльності на більш високий рівень є можливий лише в разі перетворення студента в позиції дослідника, активного шукача істини.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: самоосвітня компетентність, самоосвітня діяльність, майбутні фахівці, професійна підготовка, методологічні підходи.

ВСТУП

Постановка проблеми. У сучасному суспільстві соціальна і професійна діяльність вимагає від особистості наявності таких якостей активність, мобільність, вміння планувати свою діяльність самостійно за власною ініціативою, вміння визначати об'єктивно якісний рівень результатів своєї діяльності, вміння організувати життєву траєкторію і власні ресурси на досягнення соціальних і професійних цілей. Усі ці якості знаходять відображення в інтегральній якісній характеристиці особистості – компетентності, яка визначається як результат освіти. Компетентнісний підхід широко впроваджується в систему вітчизняної освіти, обумовлений тенденціями загальноєвропейської та світової інтеграції, глобалізації світової економіки. В умовах компетентнісного підходу можна забезпечити найбільш ефективний розвиток самоосвіти і, відповідно, розвиток самоосвітніх компетентностей. Даний підхід дозволяє поєднати цілі освітнього процесу у вищій школі і специфіку професійної діяльності, перейти від відтворення знання майбутніми фахівцями до його застосування і організації майбутньої професійної діяльності, орієнтувати майбутніх фахівців на нескінченну різноманітність професійних і життєвих ситуацій.

Посилена увага до формування навичок самоосвіти зумовлена переглядом основних засад та цільових настанов освітньої політики у зв'язку з розвитком інформаційних технологій та нових вимог ринку праці. Актуальною стає ідея неперервної освіти, яка полягає у вмінні «вчитися» протягом усього життя. Через постійне зростання обсягів інформації, вдосконалення знань та компетентностей, здатність особистості до постійного навчання стає визначальним фактором конкурентоспроможності спеціалістів на ринку праці. У зв'язку з цим виникає необхідність формування самоосвітньої компетентності студентів. Самоосвітня компетентність є одним із критеріїв оцінки якості випускника ЗВО, невід'ємною і природною складовою частиною його способу життя в будь-якому віці, виступає показником професійної готовності.

Аналіз актуальних досліджень. У даний час у педагогічній літературі широко використовуються поняття «компетенція», «компетентність», але їх відмінні ознаки не позначені чітко, що призводить іноді до розгляду їх як синонімічних. Однак дані поняття є взаємодоповнюючими й існують самостійно, що важливо враховувати при організації компетентнісно-орієнтованого навчання. Проведений аналіз літератури дозволяє зробити висновок про те, що на сьогоднішній день феномен професійної компетентності не є стабільно визначеним. Компетентність розглядають як професійну грамотність, ступінь кваліфікації спеціаліста, як рівень розвитку особистості і культури людини. Шалашова М.М. під компетентністю розуміє інтегральне якість особистості, що характеризує готовність вирішувати проблеми, що виникають в процесі життя і професійної діяльності, з використанням знань, досвіду, індивідуальних здібностей (Шалашова, 2008).

Самоосвітня компетентність є однією з найбільш актуальних компетентностей, які повинні бути сформовані у майбутнього спеціаліста у освітньому процесі ЗВО. На думку О.М.Фоміної, самоосвітня компетентність – це якість особистості, що характеризує її здатність до систематичної, самостійно організує пізнавальної діяльності, спрямованої на продовження своєї освіти в загальнокультурному і професійному аспектах (Фоміна, 2006). Самоосвітня компетентність формується і розвивається в процесі діяльності, спрямованої на вироблення певних сценаріїв поведінки і тільки створення певних умов – середовища сприятиме формуванню та розвитку самоосвітньої компетентності.

У дослідженнях, присвячених проблемі формування самоосвітньої компетентності фахівців різних напрямів підготовки (Воропай, 2011; Ножовнік, 2010; Співаковська-Ванденберг, 2011 та ін.) розглядаються психологічні, організаційно-методичні, змістовно-цільові, ресурсні умови оптимізації освітнього процесу, а також питання мотиваційного, процесуального і технологічного забезпечення суб'єктів навчального процесу. Аналіз робіт науковців свідчить, що формування самоосвітньої компетентності майбутніх фахівців спирається на вмотивоване ставлення студентів до пізнавально-пошукової діяльності, рефлексивну готовність викладачів і студентів, проектування освітньо-наукового середовища, що імітує майбутню професійну діяльність.

Мета статті. З огляду на це метою статті є висвітлення методологічних підходів до формування самоосвітньої компетентності, які дають змогу побудувати ефективну освітню систему професійної підготовки фахівця.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Теоретичні методи: системний аналіз наукової, психолого-педагогічної, методичної літератури; узагальнення та систематизація теоретичних відомостей щодо формування та розвитку самоосвітньої компетентності майбутніх фахівців у процесі їх професійної підготовки.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Компетентнісна парадигма нині слугує підґрунтям для модернізації сучасної освіти і детермінує перегляд підготовки фахівців у контексті їх дослідницьких здатностей.

Актуальність ключових компетентностей обумовлена тими функціями, які вони виконують в життєдіяльності кожної людини. До числа ключових компетентностей віднесено такі інтегративні особистісні властивості майбутніх фахівців, які характеризують їх:

- ставлення до самого себе як особистості, як суб'єкту життєдіяльності і професійної діяльності;
- ставлення до взаємодії людини з іншими людьми, здатність працювати в команді;

- ставлення до діяльності людини, що виявляється у всіх її типах і формах, в тому числі в процесі виконання професійних обов'язків.

Якість сформованості вищезгаданих компетентностей обумовлено рівнем розвитку самоосвітньої компетентності, яку слід розглядати як фактор соціальної конкурентоспроможності випускника, бо вона дозволяє отримати якісну вищу освіту, опанувати професію, досягти необхідної кваліфікації, при необхідності змінити спеціальність. Слід виділити три основні чинники соціальної та особистісної значущості даної компетентності.

По-перше, вона забезпечує академічну мобільність студента, його готовність освоїти програму вищої професійної освіти.

По-друге, названа компетентність обумовлює професійну мобільність особистості випускника, здатного не тільки в подальшому розвивати свої професійні навички, підвищити кваліфікацію, а й готового при необхідності змінити спеціальність, сферу своєї професійної діяльності.

По-третє, сприяє підвищенню якості роботи ЗВО, соціального інституту, покликаною реалізувати програму вищої освіти.

Самоосвітня компетентність – інтегративна особистісна властивість, яке забезпечується емоційно-ціннісним ставленням до саморозвитку і самоосвітньої діяльності, системою знань про планування і реалізацію самоосвітньої діяльності, про способи самовиховання, суб'єкто-особистісним досвідом продуктивного вирішення проблем розвитку, розробки і реалізації моделей підготовки студентів до самоосвітньої діяльності, готовністю до безперервного саморозвитку якостей професіонала, самовдосконалення, самоосвіти в області майбутньої професії. Даного роду компетентність ґрунтується на досвіді самоосвітньої діяльності як механізму розвитку особистості.

Необхідність посилення ролі самостійної роботи студентів зумовлює переорієнтацію організації освітнього процесу в університеті на формування вмінь вчитися, готовності до саморозвитку, оволодіння способами адаптації до професійної діяльності. Однією з проблем є те, що абітурієнти вступають до університету з низьким рівнем сформованих методологічних вмінь і потребують спеціальної підготовки, спрямованої на оволодіння основними методами пізнавально-пошукової діяльності. Головним напрямом організації самостійної роботи студентів у ЗВО є створення умов високої активності й самостійності суб'єктів навчального процесу в межах навчального процесу в університеті, а також в позааудиторний час. Виникає необхідність формування у майбутніх фахівців знань і навичок, які дозволяють організувати процес самовдосконалення в межах професії. З метою розвитку вмінь швидко і оперативно вирішувати

професійні задачі слід створити необхідне освітньо-наукове середовище, що передбачає надання більшої самостійності та пізнавальної активності для студентів.

Людина за своєю природою є самоорганізуючою системою, здатною до самоуправління своїм навчанням і розвитком. Отже, де б і в кого вона не вчилася, фактично вона завжди навчається сама. Що ж стосується студента, то його можна лише незначною мірою вважати об'єктом навчання й виховання, фактично він завжди постає як суб'єкт свого навчання й розвитку. Викладач може лише допомогти в процесі самоосвіти, скерувати її. Навчити можна лише того, хто хоче навчатися. Сутність самоосвіти полягає у свідомій самоорганізації процесу засвоєння знань і набуття необхідних навичок. Вона сприяє розвитку й удосконаленню рис, здібностей, умінь особистості користуватися методами самовиховання, самонавчання та саморозвитку. Ефективність самоосвіти залежить від цілого комплексу умов, головною серед яких є стійка мотивація, тобто система мотивів, які визначають конкретні форми діяльності й поведінки людини.

Особливої уваги потребують аспекти мотиваційного, процесуального і технологічного забезпечення самостійної пізнавально-пошукової діяльності майбутніх фахівців як цілісної педагогічної системи, що враховує індивідуальні інтереси та здатності студентів. Завдання вдосконалення процесу професійної підготовки студентів потребує розробки комплексу методологічних підходів до ефективного формування самоосвітньої компетентності майбутніх фахівців через вивчення специфіки організації університетської освіти, пошук шляхів посилення її практичного спрямування, оптимізації методичного забезпечення освітнього процесу. У процесі професійної підготовки ці підходи є необхідними обставинами, які створюють сприятливі можливості для студентів у здобутті знань та формуванні вмінь, що є визначальними аспектами основних складових самоосвітньої компетентності майбутніх фахівців.

Процес формування самоосвітньої компетентності студентів є неперервним і здійснюється протягом всієї професійної діяльності фахівця, а не лише у межах професійної підготовки у ЗВО. Проте саме в процесі навчання в університеті у студентів необхідно сформувати базові вміння та компоненти, що є складовими самоосвітньої компетентності задля здатності студентів у майбутньому здійснювати процес самовдосконалення.

Процес формування самоосвітньої компетентності можливий за умов наявності в особистості цільових орієнтацій, вмінь навчальної діяльності та навичок роботи з різними джерелами інформації. Сформована здатність студентів до самостійної підготовки забезпечує їх академічну й професійну мобільність і сприяє розвитку адаптивних вмінь, а саме можливостей пристосування до нової сфери професійної діяльності за рахунок набутих знань міждисциплінарного характеру.

Самоосвітня діяльність студентів університету пов'язана з процесом самовиховання і виступає в якості інструменту особистісного самовизначення й самовдосконалення особистості. Структура самоосвітньої діяльності студента університету складається зі здатностей, вмінь та функцій кожного з компонентів самоосвітньої компетентності майбутніх фахівців. Кожна зі складових формується поступово і повна реалізація функції кожного з елементів зумовлює успішне формування низки вмінь наступного елементу пізнавально-пошукової діяльності студентів. Розуміння мотиву та необхідності реалізації цього мотиву призводить до оцінки потенціалу подальшого самовдосконалення. Усвідомлюючи наявність власних якостей та вмінь, студенти здатні планувати та організувати власну діяльність. Аналіз ефективності планування та організації роботи, критичне оцінювання переваг та недоліків надають їм можливість контролювати і вдосконалювати діяльність, що у свою чергу призводить до формування достатнього рівня самоосвіти у професійному контексті. На рівні пізнання самоосвітня діяльність спонукається, перш за все, пізнавальною потребою й пізнавальним інтересом, причому це вже не ситуативний інтерес, який викликаний цікавістю предмета, використанням ігрових і наочних прийомів, а пізнавальний інтерес як особистісне утворення. Такий пізнавальний інтерес вирізняється сталістю й глибиною. Пізнавальна потреба стає ненаситною; людина ставить питання, знаходить на них відповіді, і кожна знайдена відповідь породжує нові питання. Діяльність пізнання в такому разі супроводжується позитивними емоціями. Процес організації самоосвітньої діяльності студентів реалізується залежно від їхньої готовності до самоосвіти в орієнтовному, змістовому, операційному, психологічному аспектах, які попередньо вивчаються педагогом задля надання індивідуальної допомоги кожному в реалізації поставленого завдання

Зміст процесу розвитку самоосвітньої компетентності студента направлено на поглиблення і систематизацію знань про самоосвітню діяльність як систему, на вдосконалення професійних умінь (діагностичних, аналітичних, прогностичних, організаторських, рефлексивних та ін.). Виконання вищезазваної діяльності відбувається при здійсненні індивідуального і колективного проектування в області майбутньої професійної діяльності. Проектування має на увазі спеціально організований викладачем спільно зі студентами та виконуваний студентами комплекс самоосвітніх дій щодо вирішення соціально актуальної і особистісно значущої для майбутнього фахівця проблеми, що завершується створенням корисного продукту, який показує можливість і вміння застосувати отримані результати на практиці, при створенні цього продукту. Слід зазначити, що проектування дозволяє студентам ефективно займатися самоосвітньою діяльністю. У процесі роботи над проектом студенти самостійно (індивідуально або, що частіше, в малих групах), без допомоги викладача або при мінімальній його допомозі, виділяють з проблемної ситуації проблему, розбивають її на підпроблеми, враховуючи зв'язки між ними, висувують гіпотези їх рішення, а потім повертаються до основної проблеми, пропонують шляхи її вирішення. У ході захисту проекту передбачається широке обговорення пропонуваніх рішень, опонування. Відповідно, від учасників проектування потрібне вміння аргументувати свою точку зору, висувати контраргументи опонентів тощо.

Технологія формування самоосвітньої компетентності студентів має бути орієнтована на інтенсивний розвиток інструментальних навичок самоосвіти й психологічної готовності студентів не лише набувати нові знання й вдосконалювати вже отримані, але й застосовувати набуті в процесі саморозвитку знання, вміння й навички у практичній діяльності. Самоосвітня компетентність майбутніх фахівців має комплексний характер і визначається характерними особливостями професійної діяльності спеціалістів певного напрямку підготовки.

ОБГОВОРЕННЯ

Розвиток самоосвітньої компетентності майбутнього фахівця має відбуватися основи системно-діяльнісного, людино-орієнтованого, компетентнісного і рефлексивного підходів.

Системно-діяльнісний підхід забезпечує розгляд і розвиток самоосвітньої компетентності суб'єктів освітнього процесу у ЗВО як компонента, що входить в структуру професійної освіти, і в той же час як окремої системи, що характеризується цілісністю, структурністю, ієрархічністю, залежністю від освітнього середовища і впливом на неї. Системний підхід до формування самоосвітньої компетентності дає можливість вивчати цю здатність як складне, інтегративне утворення особистості, яке має певну структуру. З іншого боку, застосування системного підходу передбачає поєднання в єдине ціле методичних напрямів, технологій, методів, прийомів, форм і засобів формування самоосвітньої компетентності майбутніх фахівців та створює можливість побудови структурно-функціональної моделі системи досліджуваного процесу. Таким чином, застосовуючи системний підхід, маємо можливість виявити компоненти системи та відповідні зв'язки між ними, визначити основні фактори впливу на систему формування самоосвітньої компетентності майбутніх фахівців. Діяльнісний підхід до формування самоосвітньої компетентності майбутніх фахівців передбачає дослідження цієї інтегративної властивості особистості як синтезу знань, умінь, навичок, якостей, здатностей здійснювати самоосвітню діяльність певного рівня. Крім того, вказаний методологічний підхід спрямовує практичну роботу щодо розвитку самоосвітньої компетентності в напрямі формування мотивації учіння майбутніх фахівців, умінь вчитися, усвідомлювати навчальні завдання, визначити способи їх розв'язання, здатностей здійснювати самоосвіту та самовиховання. Тому ці підходи визначають сутність системно-діяльнісної методологічної основи розвитку самоосвітньої компетентності майбутніх фахівців у процесі їх професійної підготовки у ЗВО.

Згідно людино-орієнтованого підходу в процесі розвитку самоосвітньої компетентності взаємодія зі студентами вибудовується на основі загальнолюдських цінностей, суб'єкт-суб'єктної парадигми, діалогічного спілкування, співробітництва, що сприяють професійному та особистісному розвитку майбутнього випускника ЗВО. Цей підхід дає можливість розвинути загальні, міжпредметні уміння майбутніх фахівців, їх пізнавальні інтереси, потреби та мотивацію до самоосвіти та самовиховання. У практиці розвитку самоосвітньої компетентності майбутніх фахівців у процесі їх професійної підготовки у ЗВО в перебігу вивчення фахових дисциплін цей підхід центрує освітній процес на особистості студента.

Компетентнісний підхід вимагає включення в «технологічний ланцюжок» кроків, які забезпечують не тільки знання змісту компетентності, а й досвід прояви компетентності в стандартних і нестандартних ситуаціях, вираження ставлення до змісту компетентності і об'єкту її застосування, емоційно-вольової регуляції процесу і результату прояву компетентності. Компетентнісний підхід змінює цілі і вектор освіти: від передачі знань і умінь предметного змісту до виховання розвиненої особистості зі сформованими життєвими компетенціями. Формування ключових компетенцій у студентів є складним процесом, який відзначається, передусім, національними особливостями, що включають освітні цілі, підходи до відбору та структурування змісту освіти та оцінювання результатів навчання. Бути компетентним означає мати достатні знання в певній галузі, бути добре обізнаним, тямущим, проінформованим, обізнаним, авторитетним, ґрунтуватися на знанні. Реалізація компетентнісного підходу передбачає зміщення акцентів з накопичення у майбутніх фахівців нормативно визначених знань, умінь та навичок до формування здатностей творчої професійної діяльності, гарантує високий рівень і результативність підготовки фахівця, сприяє оновленню змісту дисциплін загальноосвітньої підготовки.

Звернення до рефлексивного підходу пов'язано з необхідністю розвитку у майбутнього фахівця здатності адекватно оцінювати свою готовність до самоосвітньої діяльності, до її ефективної реалізації в професії і життєдіяльності.

Зазначена методологія формування самоосвітньої компетентності майбутніх фахівців у процесі їх професійної підготовки у ЗВО реалізується при дотриманні певних принципів:

- принцип неперервності впливає з того, що самоосвіта і самовиховання є багатограними і багатфакторними процесами, які не можуть обмежуватися ні часовими, ні віковими рамками, самовдосконалення людини здійснюється з часу народження і триває впродовж усього життя;
- принцип поєднання педагогічного керівництва з ініціативою та самодіяльністю студентів. Цей принцип унормовує позицію, згідно якої учасники педагогічного процесу є рівноправними партнерами, враховують думку партнера, визнають право на її відмінність від власної. Проте це не значить, що процеси самоосвіти та самовиховання студентів мають бути поза увагою педагогічних працівників. Навпаки, ефективність самовиховання майбутнього фахівця значною мірою залежить від педагогічного керівництва цим процесом;
- принцип персоніфікації, який передбачає створення індивідуального стилю самоосвітньої діяльності майбутнього фахівця, коли студенти самостійно вибудовують свій власний освітній маршрут, а оптимальне поєднання регламентованих і нерегламентованих самостійних дій студента є одним із шляхів формування його індивідуального стилю;
- принцип гуманізації передбачає реалізацію концепції, засадовими ідеями якої є побудова педагогічної системи на принципах гуманізму, забезпечення найсприятливіших умов для всебічного розвитку особистості майбутніх фахівців у процесі їх професійної підготовки у ЗВО.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

На ґрунті аналізу психолого-педагогічних досліджень, що торкалися такого складного та комплексного явища, як самоосвітня діяльність та самоосвітня компетентність, можемо дійти висновку, що сучасний освітній процес вищої школи гостро потребує організації навчально-пізнавальної діяльності студентів із метою формування в них культури самоосвітньої діяльності. Беручи участь у освітньому процесі і усвідомлюючи свою відповідальність за здобуті знання, студент максимально використовує весь свій інтелектуальний і творчий потенціал, що сприяє високій якості виконання завдань і повноті засвоєних знань та є необхідною умовою готовності до самоосвітньої діяльності. Перехід самоосвітньої

діяльності на більш високий рівень є можливий лише в разі перетворення студента в позиції дослідника, активного шукача істини. Під час засвоєння навчального матеріалу й накопичення досвіду інтеграції навчально-пізнавальної і самоосвітньої діяльності відбувається самовдосконалення й самореалізація суб'єкта навчання. Але незважаючи на чисельність і розмаїття точок зору щодо сутності самоосвіти та самоосвітньої діяльності, усі дослідники одностайні в тому, що пізнавальний характер є основним у контексті здійснення самоосвітньої діяльності. Основою самоосвіти й самоосвітньої діяльності є знання, що отримані в процесі навчально-пізнавальної діяльності. Розвиток самоосвітньої компетентності майбутнього фахівця має відбуватися основі системно-діяльнісного, людино-орієнтованого, компетентнісного і рефлексивного підходів.

Подальших досліджень потребує моделювання процесу формування та розвитку самоосвітньої компетентності майбутнього фахівця у процесі професійної підготовки.

Список використаних джерел

1. Воропай Н. А. Формування самоосвітньої компетентності у майбутніх учителів початкових класів засобами інформаційно-комунікаційних технологій: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 . Херсон, 2011. 240 с.
2. Ножовнік О. М. Формування самоосвітньої компетенції майбутніх фахівців з міжнародної економіки у процесі вивчення іноземних мов: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2010. 341с.
3. Співаковська-Ванденберг Є. О. Формування самоосвітньої компетентності майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей засобами інформаційно-комунікаційних технологій: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти». Ялта, 2011. 20 с.
4. Фомина Е.Н. Формирование самообразовательной компетентности средствами модульной технологии. *Система профессионального образования*. 2006. №12. С.50-52.
5. Шалашова М.М. Комплексная оценка компетентности будущих педагогов. *Педагогика*. 2008. №7. С. 54-59.

References

1. Voropai, N. A. (2011). Formuvannya samoosvitnoi kompetentnosti u maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv zasobamy informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii [*Formation of self-educational competence in future primary school teachers by means of information and communication technologies*] (Unpublished doctoral dissertation). Kherson. [in Ukrainian].
2. Nozhovnik, O. M. (2010). Formuvannya samoosvitnoi kompetentsii maibutnikh fakhivtsiv z mizhnarodnoi ekonomiky u protsesi vuvchennia inozemnykh mov [*Formation of self-educational competence of future specialists in the international economy in the process of learning foreign languages*] (Unpublished doctoral dissertation). Kyiv. [in Ukrainian].
3. Spivakovska-Vandenberh, Ye. O. (2011). Formuvannya samoosvitnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv humanitarnykh spetsialnostei zasobamy informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii [*Formation of self-educational competence of future teachers of humanities by means of information and communication technologies*]. (Unpublished doctoral dissertation). Yalta. [in Ukrainian].
4. Fomina, E.N. (2006). Formirovanie samoobrazovatel'noj kompetentnosti sredstvami modul'noj tehnologii [*Formation of self-educational competence by means of modular technology*]. *Sistema professional'nogo obrazovaniya [Vocational education system]*, 12, 50-52. [in Russian].
5. Shalashova, M.M. (2008). Kompleksnaja ocenka kompetentnosti budushhih pedagogov [Comprehensive assessment of the competence of future teachers]. *Pedagogika [Pedagogy]*, 7, 54-59. [in Russian].

SELF-EDUCATIONAL COMPETENCE OF FUTURE SPECIALISTS AS QUALITY CRITERIA FOR PROFESSIONAL TRAINING

M. Soldatenko

Ivan Ziazun Institute of Pedagogical and Adult Education of the NAES of Ukraine

Abstract.

Formulation of the problem. In modern society, professional activity requires the personality of such qualities activity, mobility, the ability to plan their activities independently on their own initiative, the ability to determine the objectively qualitative level of the results of their activities, the ability to organize a life trajectory and their own resources to achieve social and professional goals. In this regard, there is a need to develop students' self-educational competence. Self-education competence is one of the criteria for assessing the quality of a graduate of university, and is an indicator of professional readiness.

Materials and methods. Theoretical methods: system analysis of scientific, psychological-pedagogical, methodical literature; generalization and systematization of theoretical information on the formation and development of self-educational competence of future specialists in the course of their professional training.

Results. The development of the self-educational competence of the future specialist should be based on system-activity, human-oriented, competence and reflexive approaches. The aforementioned methodology is implemented in compliance with certain principles: continuity, combination of pedagogical leadership with student initiative and activity, personification, humanization. The main direction of organizing students' independent work in the university is to create conditions for high activity and independence of the subjects of the educational process within the educational process at the university, as well as during extra-curricular time.

Conclusions. By participating in the educational process and realizing its responsibility for the acquired knowledge, the student makes maximum use of all his intellectual and creative potential, which contributes to the high quality of the tasks and completeness of the acquired knowledge and is a necessary condition for readiness for self-educational activities. The transfer of self-education to a higher level is possible only if the student is transformed into the position of a researcher, an active seeker of truth.

Key words: self-education competence, self-education activity, future specialists, vocational training, methodological approaches.